

Paavo Harakka:

Suojärven Retkanselän kylän syntyvaiheet ja Harakkojen sukuhistoria

Retkanselkä (kartoissa Retkanselkä) sijaitsee Suojärven koillisosassa Jehkilän-Kaitajärven maantien varrella. Tie kylään lähti Veleinkylän viimeisten talojen kohdalta oikealle. Matkaa tieltä kertyi toista kilometriä. Alun perin Retkanselkä muodostui yhdestä 1890-luvulla toteutetusta isossa jaossa syntyneestä kooltaan yhden tšupun Harakkala-tilasta. Myöhemmin tila jakaantui perillisten kesken ja v.1939 oli Retkanselässä jo neljä taloa.

Harakkala-tilan perusti Pedri Jermeinpoika Harakka (synt. 1842). Hän asui ennen Retkanselkään muuttamista Riuhtovaarassa, missä hän myös avioitui 1873 Domnikia (Domna) Paavalintytär Härkkimen kanssa (synt. 1854). Perheeseen syntyi kaikkiaan kymmenen lasta, joista yksi kuoli puvuotuisena.

Venäjän vallan aikana Suojärven tilalliset joutuivat omilla tiloillaan lampuodeiksi. Toisin sanoen Venäjä otti maat valtion omistukseen ja luovutti Suojärven ns. rälsstitilan vuokraoikeudet yksityisille. Suomen valtio lunasti maat ja sai omistusoikeuden 1881.

Isojako pantiin toimeen ja sen yhteydessä syntyi peräti 138 uudistilaa ”sellille ja vaaroille”. Juuri tässä yhteydessä Pedri muutti Retkanselkään todennäköisesti vuonna 1896, mutta vasta 1922 hän sai perintökirjat tilaansa.

Samassa perintökirjojen jakotilaisuudessa elokuussa 1922 sai Suojärvellä kaikkiaan 570 talonpoikaa perintökirjansa ja marraskuussa vielä 130. Näin Suojärveläiset saivat täyden omistusoikeuden kaikkiaan 700 maa-tilaan, joista tšupun tiloja tai suurempia oli 234. Suojärveläiset talonpojat joutuivat

Iisakki ja Anna Harakka lapsineen alkuvuonna 1929. Lapset vas. Aleksanteri, Johannes, Alvi ja Vilho takana. Myöhemmin perheeseen syntyi vielä kuusi poikaa lisää.

koko tuon ajan yli neljäkymmentä vuotta maksamaan omista tiloistaan vuokraa valtiolle. Syynä perintökirjojen luovuttamisen viivästymiseen aiheutti metsäomaisuuden tasapuolisen jaon vaikeus tilallisten ja valtion kesken.

Uudistilojen perustamisen mahdollisti se, että valtio velvoitti jakokuntia avustamaan niitä, jotka olivat halukkaita muuttamaan uuteen asuinpaikkaan. Uudistilalle muuttavien tuli saada vähintään samanlaiset elinolosuhteet kuin entisessä asuinpaikassa.

Pedri ilmoitti halukkuutensa muuttaa uuteen asuinpaikkaan. Maanmittari O. Wahrmanin johdolla etsittiin ja löydettiin sopiva paikka Retkanselästä, jonne Pedrin talo siirrettiin kyläläisten yhteisvoimin. Myös pellot raivattiin valtion kustannuksella ja niin Pedri perheineen ”lensi” Riuhtovaarasta

Retkanselkään ja sai sukunimekseen Harakka. Mainittakoon, että samalla tavalla syntyi useita muita uudistiloja Riuhtovaaran ympäristöön.

Suku lähtöisin Ilomantsista

Kosti Pamilon ja Kimmo Levyn tekemistä sukuselvi-tyksestä ilmenee, että Retkanselän Harakkojen suku on lähtöisin Ilomantsista. Tulija oli Parpei Timonpoika Vasiljev synt. 1753. Muutto lienee tapahtunut Salonkylän ja Törisevän kylän kautta.

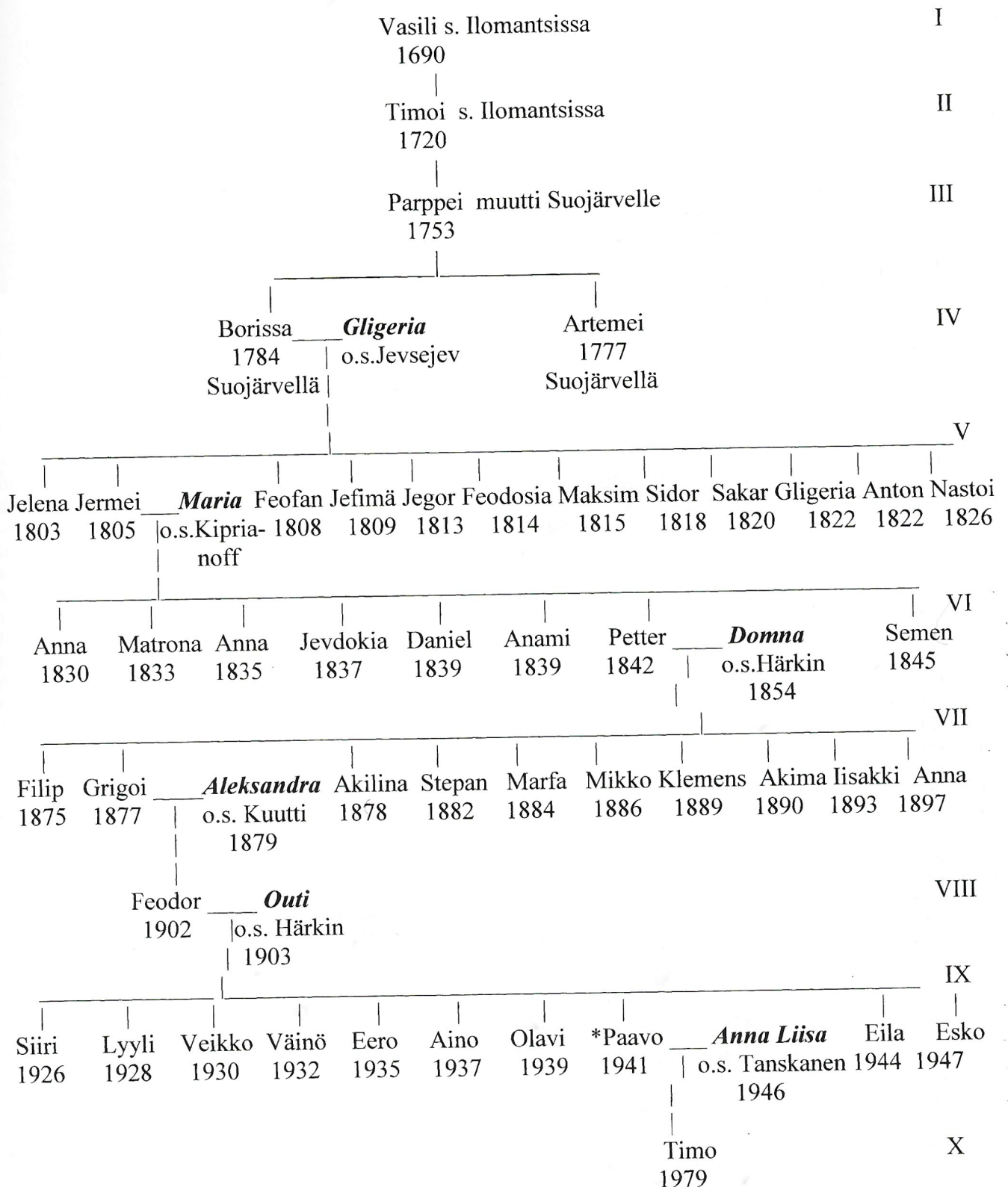
Parpei asettui aluksi Parppeinselkään. Myöhemmin suku muutti Kaitajärvelle ja sieltä edelleen Riuhtovaaraan. Suku on jättänyt Kaitajärven asuinpaikkoihin nimet Parpeinniemi ja Parpeinagja.

Parpeille syntyi poika Borissa 1784, joka avioitui

Hukkalasta kotoisin olevan Glikeria Kosmantyttären Jevsejevin kanssa. Avioliitosta syntyi kaksitoista lasta, joista yksi 1805 syntynyt Jermei oli Pedrin isä. Jermein veli Huohpoin (s. 1808) jälkeläiset tunnetaan Kuha ja Sudakov nimisinä. Jegor (s. 1813) muutti Pälväjärvelle tunnetaan Borisov -nimisenä. Hänestä polveutuu Kosti Pamilo. Maksiman (s. 1815) jälkeläisiä ovat Pentuset ja Kuuselat. Siitarista (s. 1818) tulevat Ruutiset ja Ontoista (s.1822) Papit.

Eräiden tietojen mukaan sukua olisi kutsuttu aikoinaan Hukka -nimellä. ”Hukkia olemmo iän käiken olluh. Mintähbö meidä Borissaseksi kirjutetah”, kertoo Pamilo isoisänsä Borissan Jyrkin pojan Vasilin maininnee 1925 Pälväjärvellä. Olisiko Hukka -nimitys syntynyt siitä, kun suku kulki hukan lailla pitkän ja monivaiheisen muut-

Retkansellän Harakat sukupuu

* Tämän kirjoittaja

tomatkan Ilomantsista Riuhtovaaraan.

Pamilon keräämien tietojen mukaan suvun miehet olivat ammatiltaan unimestareita, suutareita ja puuseppiä erikoisalana myllyjen rakentaminen. Mylly rakennettiin mm. Törisevän ky-

lään ja kylää alettiinkin kutsua Hukkalaksi.

Kimmo Levy mainitsee Parppeilla olleen kaksi poikaa. Näistä vanhempi oli nimeltään Artemei s. 1777. Hän lienee asunut nuoremman veljensä Borissan kanssa.

Artemei meni sitten nai-

misiin 1814 Jefimä Feodorovan kanssa. Kolme vanhinta lasta syntyi (1815-1818) Kaitajärvellä. Sitten Artemei muutti erilleen Akimistoon (Leppäniemeen) ja siellä syntyivät sitten perheen kolme nuorinta lasta (1820-1830).

Retkanselässä asuttiin suurperheenä

Pedri aloitti uudistilalla elämisen yhdeksän lapsensa kanssa, mutta pian perillistä itse kukin alkoi perustaa omia perheitään. Tytöt

muuttivat miehelään, mutta pojat toivat néeskät samaan talouteen Pedrin kanssa. Esim. vuonna 1914 ke-sällä perheeseen kuului yhteensä 17 henkeä. Pedri vaimonsa Domnan kanssa. Poika Filip (Hilippä) vaimonsa (Anna Partanen Maimalam-milta) ja neljä lasta, Stepan (ätoppi) –poika vaimon ja kahden lapsen kanssa ja lisäksi talossa asuivat vielä Mikko (Miša), Iisakki (Isakka), Akima, Anni ja Pedrin toiseksi vanhimman pojan Grigorin poika Feodor (Fed'a). Grigoi ”män'i vedeh” uitossa 1903. Onnettomuus tapahtui Viitanan kylän kohdalla, kun vene kaatui Stollin koskea laskettaessa. Samassa yhteydessä hukkui neljä miestä. Grigoin leski Aleksandra meni uusiin naimisiin Johannes Bakalan kanssa.

Fed'a-poikaa eivät Pedri ja Domna antaneet kuitenkaan ”muamoin matkah” ja hän jäi Retkanselkään ”buaboin a d'ied'oin” perheeseen. Tytöistä Akiliina avi-oi-tui Johannes Jehkosen, Marfa (Marppan'i) Petter Palviaisen ja An'n'i Nikolai Mämmin kanssa.

Isäni Feodor (Fed'a) kertoi, että suurperhe kasvoi vielä, sillä vasta sen jälkeen, kun Pedri oli saanut perintökirjat (1922), voitiin ryhtyä tilaa jakamaan. Suurim-millaan perheeseen kuului perä-ti 25 henkeä, sillä myös Isakka ja Miša menivät naimisiin.

Akima sen sijaan meni kotivävyksi Veskeleykseen ja otti nimekseen Sorokin. Harakkala -tila jaettiin 1920-luvun puolivälissä Pedrin poikien kesken. Pääpaikalle jäivät asumaan Isakka perheineen ja Hilipän leski Anna lapsineen sekä vanhukset Pedri ja Domna. Pedri siirtyi tuonilmaisiin 1930 ja Domna seurasi kaksi vuotta myöhemmin.

Mainittakoon, että yhteys Akiman perheeseen saatiin vasta jatkosodan aikana 1941-1944. Silloin selvisi, että Akimalla oli syntynyt poika Kiril, joka kävi sitten 1990- ja 2000-luvulla useita kertoja Suomessa. Tosin

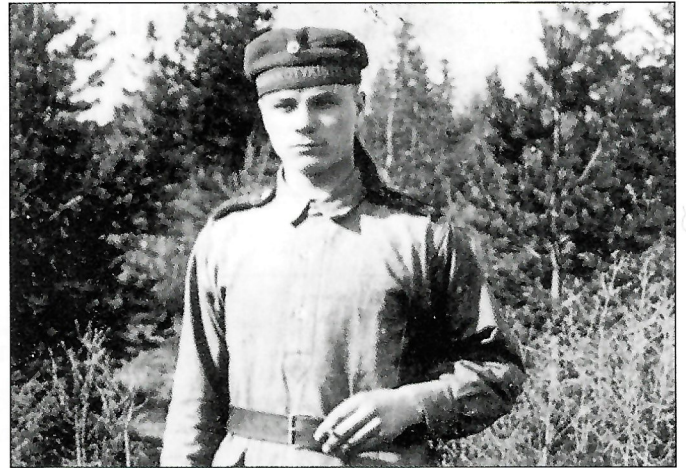

Stepan (Stoppi) Harakka.

Mikko (Miša) Harakka piti nurkkakauppaa ja toimi mm. Aunuksen retken muonittajana.

Kirilä kertoi Akiman tavanneen Miša -veljensä kerran talvella joskus 1930-luvun alkupuolella.

Feodor Harakka palveli rannikkotykistössä.

Suomalaiset ostivat sahatukkeja silloisen Neuvostoliiton puolelta. Venäläiset ajoivat hevosilla tukit rajalle, josta suomalaiset kävivät ne noutamassa. Kuinka olla-kaan Akima oli hevostiehenä rajan takana ja Miša Suomen puolella. He sattui-ivat laaniin yhtäikaa ja tun-sivat toisensa. Silloin Akima oli ”vahingossa” katkaissut ”zaverkan”, jonka he olivat sitten yhdessä Misan kanssa korjanneet. Samalla vaihdettiin kuulumisia. *Venäläinen vartija oli koko ajan kuulolla, mutta ei havainnut mitään poikkeavaa.*

x) Zaverka = vitsarengas, jolla aisa kiinnitettiin reen jalakseen.

Retkanselkä vuonna 1939

Harakkala -tilan jaon myötä Retkanselkään muodostui ennen sotia kaikkiaan viisi maatilaa. Stoppi, Miša ja Fed'a, joka peri isänsä Grigoin osuuden, siirtyivät kukin oman katon alle perheineen. Jokaiselle riitti tsupun tilasta maata noin 40 hehtaaria. Esimerkiksi isäni Fed'an maatila Vetula Rno 6/5 oli kooltaan 39,10 ha. Siitä oli metsää 29,82 ha, viljeltyä 4 ha, luonnonniittyä 1 ha ja viljelykel-poista maata 4,28 ha. Alkuperäiseen taloon jäivät asumaan Iisakki perheineen ja Hilipän leski Anna lapsiensa kanssa.

Retkanselän nuorisoa jatkosodan aikaan: takana vas. Aulis, Nikolai, Aaro ja Heikki Harakka, eturivissä vas. Johannes Maho Heinäselästä sekä Eero ja Väinö Harakka.

Isä meni naimisiin 1925 Outi Auhtoin Peöän tytär Härkkimen kanssa. Aluksi asuttiin ukin ja mummon talossa. Sitten isä rakensi 1929 oman talon kooltaan 7 x 6 m.

Karjasuoja oli yhdistetty saman katon alle ja oli mitoiltaan 9 x 7 m. Harjakorkeus oli molemmissa rakennuksissa 4,5 m. Tilalle kuului vielä riihi, sauna, aitta, kellari ja kaksi heinälatoa. Kotieläimiä oli sodan alkessa kolme lehmää, kaksi vasikkaa ja kaksi lammasta.

Perheet kasvoivat nykymitoilta suurperheiksi. Stopil syntyi viisi lasta, Mišal seitsemän, Isakal peräti yksitoista poikaa, joista vain nuorin Vihtori evakossa 1941, Fed'al kymmenen, joista nuorimmat Paavo 1941, Eila 1944 ja Esko 1947. Elämä kukoisti. Pellot kasvoivat hyvin. Myös nälkävuosina 1920-luvun lopulla ruis tuotti hyvän sadon.

Sitten kaikki muuttui. Marraskuun 30. pnä 1939 alkoi talvisota. Piti kiireesti lähteä evakkoon. Mukaan ei saatu kuin vaatteet päälle. Sinne jäivät lehmät navettaan. Sinne jäi Retkanselkä. Äitini evakkoon lähdestä sota-aamuna olen tähän kirjoittanut karjalankielisen runon. Shokissa äiti oli vähällä unohtaa nuorimman lapsen kätkeyseen.

Sitten kaikki muuttui. Marraskuun 30. pnä 1939 alkoi talvisota. Piti kiireesti lähteä evakkoon. Mukaan ei saatu kuin vaatteet päälle. Sinne jäivät lehmät navettaan. Sinne jäi Retkanselkä. Äitini evakkoon lähdestä sota-aamuna olen tähän kirjoittanut karjalankielisen runon. Shokissa äiti oli vähällä unohtaa nuorimman lapsen kätkeyseen.

Paavo Harakka:

Voinan jalloiz 1939

(Outi Harakan perheen lähtö Retkanselästä evakkoon)

*Mibö nyd rod'ii, kui jyske algoi,
vai jänemmögö kaikin voinan jalgoih!
Out' t' i häädäydyi pihal hyppäi,
hebo val' l' ahih kamsut regeh lykkäi.*

*Lapsie seittäsen van' hin kaksitoista
eule vie nähty kiirehtä moista.
Hyvä oliz kui tuatto oiz koiz,
vai hänen pidäh ollah taisteluloiz.*

*Pereh regeh Out' t' i ohjaksiz n' ygäi.
Hebo otti jallad matkah sygäi.
Lapsed ei n' i varata t' iijä.
Kunnebo heidä nyd alletah viijä?*

*Matkatak palan' i juohtuu mieleh,
onnuako mitahto män' i nyd pieleh.
- A kuzbo on miun nuorimban' i,
lapsi armaz, kuldazeni?*

*Kiännytäh järilleh, pert' t' ih noussah.
Lapsi vai maguaa, kätkyöz soudaa.
Igiä näid lapsel on kuukautta kaksi,
hänez vie eule sobot' t' ijaksi.*

*tietäh tuassen jatkamah matkua,
hoz vattöua Out' il äijäl katkua.
Nouzoo huogavuz Spuassan puoleh.
Hil' l' aista abuo sua pahimbah huoleh.*

*Eliä pidäiz meijän hyväz sovuz,
eigä ettšie torua joga hovuz.*

Sanastoa suomeksi:
voinan = sodan
rod'ii = tuli, tapahtui
varata = pelätä
onnuako = ehkä
järilleh = takaisin
sobot' t' ijaksi = huolen kantajaksi
äijäl = kovasti

Luonnoksia seuran logoksi

Karjalan Sivistysseuran logo esiintyy lehtemme tässäkin numerossa monessa paikassa. Se on **Bruno Tuukkasen** suunnittelema: hänen ehdotuksensa johtokunta katsoi parhaiksi v. 1928 järjestetyssä kilpailussa. Ohessa joitakin muita luonnoksia seuran merkiksi. Kannel oli mukana lähes kaikissa ehdotuksissa.

